

Predplata van Šibenika
na tromjeseč 3 K.,
na god 6 K.

Predplata u Šibeniku
sa dnošenjem lista u kuću
jednaka je kao i van Šibenika.

Pojedini broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIEČ

Predplate i pisma šalju se
Uredništvu. Ne frankirana se
pisma ne primaju. Rukopisi
se ne vraćaju. Oglasi, pri-
oboda pisma, zahvale itd.
tiskaju se po 20 para redak
= ili po pogodbi. =

IZLAZI SVAKE SUBOTE U ZADRU

Bit će dosta!

Jest, bit će dosta tog neprestanog poniženja, jer napokon i mi Hrvati smo narod, koji treba da čuva svoju čast i svoj ponos prema svakomu, pa i prema Magjarima.

Prijateljstvo i savez našeg naroda sa Magjarskim koliko god stoji dobro nam, toliko opet, ako ne više, stoji i Magjarima.

Magjari su god. 1848 bili potučeni jer su Hrvati bili proti njima. To je povijesna činjenica, koju samo zaslepljenici ne uvidjaju, jer da su one godine Hrvati i Magjari bili složni, do rata ne bi bilo došlo, a po tom ni do intervencije ruske vojske. Dvor bi bio popustio, kao što je popustio one godine gdje su Magjarima u njihovoj borbi pomogli Hrvati.

I mi smo bili za to, da se Magjarima pomože, dapače valjda nijedan naš list nije otvorenije i upornije zagovarao naš međusobni savez od nas. Ali mi smo uvijek govorili o savezu, o zajedništvu interesa, o dogovaranju naroda sa narodom.

I kad je bila zaključena riečka konferencija, bilo se je ustanovilo da će doći do tih ugovaranja. Pa se zatezalo, pa se odgadjalo, dok je napokon koalicija magjarska došla na vladu.

Već tim otezanjem došli smo mi u poduljeni odnošaj prema Magjarima.

U svoje doba mi smo otvoreno ustali proti postupanju naših delegata, jer smo bili uvjereni da se svaka pogreška u državništvu osvećuje. Jer oni nisu nikada smjeli pristati na odgodu. Nego ili uglaviti što se moralo ili prekinuti svaki dogovor, da hrvatski narod bude mogao imati slobodne ruke ili da zna na čemu je.

Sa magjarske strane u ono doba bilo je poručeno, da se dogovarat ne mogu, jer da su magjarski delegati bez mandata. Medjutim oni se nisu mogli dogovarat sa Hrvatima, a jesu sa bečkim krugovima, što im je bilo veoma oblačansko sa držanjem Hrvata uz njih riečju vezanih.

Magjari su tada obećali, da će do dogovora doći kad postanu opet zastupnici. A poslje kad su postali ne samo zastupnici nego i ministri, do sastanka riečkih delegata sa magjarskim nije došlo, niti će valjda doći u onom smislu kako se bilo odlučilo, da se ustanovi, naime, pravedan odnošaj i savez između Hrvata i Magjara.

• Mi ne možemo smatrati da je to bilo učinjeno sa pohodom nekkih naših delegata gospodi magjarskim ministrima, a još manje sa pohodom gosp. Supila ili hrvatskih članova zajedničkog sabora. Ne možemo smatrati da je to bilo učinjeno ni pri raznim poklonima ni banketima, jer u tim prigodama nije došlo nego do rieči, liepih i i srdačnih, ali rieči ostaju uvijek samo rieči. Odnosaj Hrvatske prema Ugarskoj ostao je isti. Pače nakon nastupa grofa Nako za riečkog gubernera, nakon raznih izvaja magjarskih političara, nakon izvršavanja male hrvatske zastave u Beču, nakon brzjava ministra Kossutha o gubernerstvu ugarskog primotja, nakon naglasivanja ugarskog pomorstva, nakon zahtjeva magjarskih škola u Hrvatskoj, čini nam se da Magjari smatraju Hrvatsku područjem svoje trgovačke i političke sfere. Može bit da se u tom varamo, ali je stalno da o

bratimstvu i savezu naših naroda pri takovim prilikama ne može biti govora. Te prilike valja da se promjene. Magjari valja da uvide, kako smo mi Hrvati poseban politički narod, koji s njima može živiti u prijateljstvu i savezništvu samo onda kad budemo sami u svojoj kući odlučivali. Oni u njihovoj, mi u našoj.

Mi ovo i ovako govorimo i danas nakon što smo doznali da je napokon imenovana hrvatska vlada, jer baš to imenovanje nam je dalo očititi nadmoć Ugarske nad Hrvatskom. Koliko je samo trebalo dok se do tog imenovanja došlo! Koliko se o tom imenovanju pisalo, koliko se konferiralo, a sve da se uvjeri ugarsku vladu o dobrim namjerama udružene o-porbe! Jer govoriti da je radi drugih razloga to imenovanje zapinjalo nema smisla za onoga koji pozna ustanove nagodbe. Jer po tim ustanovama ban je imenovan na predlog i uz supodpis ugarskog ministra predsjednika, a ovakav ban predlaže vladu njegovom Veličanstvu. Drugim riečima ugarski ministar predsjednik vlada u Hrvatskoj preko bana i hrvatskog ministra u svakom poslu pa i u imenovanju vlade.

Radi ovog imenovanja stranke u Banovini su se uprav glodjale, ružile, klevetale jer su tražile među sobom krivca, a mi mislimo da njihov posao ne bi imao sastojati u međusobnoj borbi i klevetanju te u denunciranju i plazenju prema Magjarima, nego da bi se one međusobno morale postivati i jedna drugu tiskati, da zajednički stvore kompaktnu cjelinu koja bi i prema istim Magjarima znala štiti čast i korist Hrvatske.

Sa imenovanjem vlade otačbenički posao nije nego započeo.

Sada je red na kooperaciji stranaka da izvjestie onaj položaj koji smo mi kao narod imali onda kad se stvarala riečka resolucija. Od onoga položaja jednakopravne ugovarajuće stranke, mi smo hotiče ili neheliče sa magjarske strane bili potisnuti. Onaj položaj treba opet zadobiti i napredovati, jer jedino tada možemo doći do pravednog i koristnog saveza i trajnog prijateljstva.

A napredovati će se jedino, ako stranke budu htjele vršiti svoju dužnost, a najpri i najglavniji je uvjet tomu da stranke budu imale pred očima prave narodne ciljeve a ne osobna tvenja. Tada će prestati i poniženja kojih je već u istinu bilo dosta.

Ruska borba.

U borbi ruskoga naroda proti autokraciji, t. j. proti službenoj Rusiji nastupio je ovih dana nenadni incidens, kojemu se teške posljedice mogu vrlo lako predvidjeti. Državna Duma, koja je onako odlučno bila počela raditi i boriti se za prava ruskoga naroda, ona Duma, koja je bila sazvana ne da bude predstavnicom narodnih težnja, ne da bude izrazom narodne volje, već da bude samo ekzekutivni organ autokratske sile i carizma, jer nije odgovorila namjerama birokracije i protunarodne vladavine, bila je carskim dekretom razpuštena.

Varao se dakle, tko je mislio, da je sazov državne Dume bio nekakav uzmak autokracije. To je bio samo pokušaj „za obsjeniti prostotu“. Službena Rusija nije nikad vjerovala, da bi prvi

ruski parlament mogao biti onako saglasan s težnjama revolucionaraca, nije mislila, da bi prvi ruski zastupnici mogli biti kompaktna opozicija proti režimu autokracije, proti carizmu, o kojemu se je do ne davna u Rusiji držalo, da je ustanovljen po volji same Providnosti. Već u izborima za Dumu izrazio je taj narod u Rusiji svoju volju, koja je značila odkaz, nepovjerenje prema carizmu.

Za to se ti izbori nisu ni razglasili iz Rusije, prošli su gotovo nečujno; službena Rusija nije znala kako da javi svietu njihov izpadak, koji se je diametralno protivio njezinom očekivanju. Da je bilo moguće, službena Rusija bila bi zapriečila odmah sastanak Dume, ali nije mogla, da se obruči podupno pred ostalim svijetom. Računala je još na dvoje; na neznanje, na pripripostost ruskog mužika i na snagu oružane vojske.

Uzdajući se još u to dopustila je, da se Dume sastane.

Netom se sastala, izniela je pred Dumu cijeli niz carevili prerogativa, da tim pokaze kako je ništetan ustavni i zakonodavni karakter Dume. To je bilo dosta da se između Dume i cara stvori nepomirljivo neprijateljstvo.

Ovakovo se je razpoloženje odkrivalo od dana na dan u djelovanju Dume. Ona je postala odmah svjestna svojeg poziva i svoje moći i počela svoj zadatak izpunjavati bez obzira na sve, što se je u krugovima službene Rusije mislilo o njoj i o situaciji u državi. Tako je nastao ovaj sukob, o kojemu smo već pisali.

Potištenost, koja je po mnijenju autokracije morala sapeći duh ruskog naroda nakon poraza na skrajnjem Iztoku, naime radost koja ga je morala smiriti, kada je na 30 listopada prošle godine ruski car izdao ustavni manifest, nisu mogle da stvore snosljivije odnošaje, kakovim se je službena Rusija za stalno nadala. Nasuprot, kao da je mjesto potištenosti dnevno sve to veća rasla samosvjest i uzjarenost, zarka želja za slobodom, kao da je dnevno sve to više prevladavalo uvjerenje, da se ide za tim, kako da se cijeli narod naprosto izigra, da se i nada-lje podrži absolutistički režim.

To su u Dumi vrlo dobro shvatili. Inteligentna Rusija našla je u njoj svoje najgorljivije pristaje i tumače. Pa kad je Duma došla do uvjerenja, da joj je samo u borbi proti autokracije obstanak, da joj je to jedina i najsvetija dužnost postala je od zakonodavnog narodnog predstavništva izvršujućim organom narodne revolucije. Skrajnja lijeva i socijalistički članovi Dume izniše predlog, da Duma izdade proglas na narod, u kojem neka ga se pozovne, da podupre Dumu u borbi proti autokraciji. To je reakciju prenelo i ona je po što po to odlučila, da se osnuje svaki daljni korak Dume. Car je reakciji popustio. Zaključen je raspust Dume.

Taj zaključak proveden je i u djelo sljedećim carovim manifestom:

„Bijamo svojom voljom sazvali narodne predstavnike na zakonodavni rad. Uzdujajući se u milost božju i s nadom u sjajnu i veliku budućnost našega naroda nadamo se, da će njihov rad koristiti narodu. Bijamo predložili velike reforme na svim područjima narodnog života. Uvijek smo nadalje nastojali, da lišimo puk neznanja svjetlom nastave i da dignemo terete, koji

tište narod, olakočujući radne uvjete i one zemnoga posjeda. Kruto je izkustvo unistilo naša očekivanja. Narodni predstavnici mjesto da rade zakonodavno, prekoračile granice svoje nadležnosti. Bavili su se izraživanjem djelovanja mjestnih oblasti od nas imenovanih te nedostataka osnovnih zakona, koje se može mjenjati samo našom carskom voljom. Konačno su narodni predstavnici obavili skroz nezakonita djela kao n. pr. proglas Dume na narod. Seljaci zavarani tom nezakonitošću, nisu počekali na zakonito poboljšanje svoga položaja, te su se u mnogim okružjima dali na pljačkanja, na javna uništavanja tuđega vlasništva i na neposluh zakona i zakonitih oblasti.

Ali naši podanici moraju imati na pameti, da se sudbinu pučku može poboljšati samo ako vlada posvemašnji mir i red. Ne ćemo dopustiti nikakvu samovolju nit ikoje nezakonito djelovanje. Svom snagom državne moći prisilit ćemo neposlušnike, da prignu glavu našoj carskoj volji. Pozivamo sve razborite ljude neka se slože, da podupru zakonitu vlast za uzpostavljenje mira u dragoj nam domovini. Povratio se mir u ruskoj zemlji!

Da nas Bog pomogne u rješivanju najvažnijih nam zadata: u poboljšanju seljčkih prilika.

U ovom je pogledu naša volja nepromjenjiva, a ruskom će poljudjelcu, gdje su seljčki posjedi premaleni, biti zemljište prošireno zakonitim, dozvoljenim putem bez da dira u tugje. Našem su se pozivu odazvali predstavnici drugih staleža i pružili sve svoje snage, e da bude izvedena ova velika zadaća, koju buduća Duma mora konačno i u zakonodavnom obliku riješiti. Dok razpuštamo carevinsku Dumu, uvršćujemo svoju nepromjenjivu odluku da uzdržimo ovu ustanovu, i u skladu s tom odlukom ukazom upravljem upravnom senatu određujemo na 5 ožujka saziv nove Dume. Nepromjenjivom vjerom u božju providnost i u razbor ruskog naroda očekujemo, da će nova Duma izpuniti naše nade i da će stvoriti zakonodavno tijelo, koje će biti u skladu sa potrebama obnove Rusije. Vjerni sinovi ruski! Vaš vas car pozivlje, kao otač sinove, da se okupite oko njega, e da našu svetu domovinu obnovite novim životom. Nadamo se, da će niknuti novi umni i odlučni ljudi, čijim će radom opet zasjati slava Rusije“. Nikolaj.

Naravno je stvar, da se je ovim carevim manifestom odmah obavila, cijela evropska pa i svietska štampa. Osobito francuzki listovi bave se njim. „L'atene“ veli, da bi car bio odustao od tog koraka, da je prosudio posljedice. Jaurès u „Humanité“ iztiče opasnosti, koju mogu nastati za Evropu usljed sadašnjeg položaja u Rusiji. „Petit Parisienne“ veli, da raspust Dume znači katastrofu. „Republique Française“ sjeća Rusiju da imade prama Francezkoj i Njemačkoj financijskih obveza. „ECHO de Paris“ želi, da Rusija izdaje kao pobjediteljica iz ove krize. „Libre Parole“, kaže da sve ovisi o držanju vojske.

Sva su ova nagadjanja podupno opravdana. Istina je nepobitna, da je raspust Dume nastao vrlo težak, opasan položaj, tim teži i opasniji, kad se uzme u dostojni obzir proglas zastupnika na ruski narod. Taj proglas glasi ovako:

„Ukazom od 8 srpnja razpuštena je državna Duma, Vi ste izabrali zastupnike i naložili

im da vam pribave zemlje i slobodu. Da vasu zapovjed izvrše i izpune dužnost, imali su stvorni zakone, da nam osiguraju slobodu. Mi smo tražili, da odstupi neodgovorno ministarstvo, te prije svega zakon o podjelbi zemljišta seljacima radnicima. Vlada je pronasla te zakone nedopustivima, pa je Dumu razpustila. Vlada obećaje sazvati novu Dumu iza 7 mjeseci. Čitavih 7 mjeseci mora da Rusija bude bez narodnoga zastupstva. Sedam mjeseci borit će se vlada protiv revolucionarnog pokreta. Vi poznajete sredstva, da uvjerite vladu, kako nije vlastna tražiti bez sporazumka s narodnim zastupstvom od naroda porez niti ga pozivati u vojnu službu. Zato ste sada, kada je vlada narodno zastupstvo razpustila ovlasteni da ne dajete niti poreza niti vojnika. Ako će vlada sklopiti zajmove, isti ne vriede. Ruski ih narod ne će priznat, niti ih treba plaćati.

Ne dajte ni jedne kopejke caru, niti jednoga vojnika vojsci. Jedino neslonivoj našoj volji ne može se oprijeti nijedna sila.

Ovaj proglaš govori i odvjeć rječito i jasno. Nijm se navješta otvoren rat sili reakcije i carizma. Pod takovim auspicijima očito je što se sve u Rusiji može da dogodi. Do velike, sveobimne revolucije neće se samo tren, korak. Dvije jake sile idu, da se uhvate u kostac. Jedna se oslanja na oružje, na vlast, druga na svoja prava, na svoju veličinu. Koja bolje računava?

Za sve one, koji pronicu dublje u stvari, za koje povjest i život nisu knjige zatvorene su sedam pečata, jasno je, da narod uvijek mnogo više žrtvuje alda na najzad i postigne ono, za što se bori. Tako će biti i u Rusiji. Reakcija računava na vojsku, i baš pouzdanje u tu vojsku jedino moglo ju je skloniti u dovesti do razpusta Dume. Ali i u tu vojsci raste nezadovoljstvo od dana na dan, ni vojska nije više svugdje odana i vjerna, a o tome smo imali dokaza izobilja. Neka još i ono vojske, što je prividno vjerna, zahvati vrtlog pritečće obće revolucije i reakcija je gotova. Na to kao da u Peterhofu nimalo ne misle.

Ne misle ni na to, da u današnje obstojnosti može vrlo lako doći do evropskog uplitanja u nutarnja pitanja Rusije, jer, kako vidimo, ima država, kojima ne može nikako bit indiferentno ovo teško stanje u Rusiji.

I tako mi stojimo u nazočju velikih događaja i naglih žrtava, novih grozota. I opet će životom platiti koji veliki ruski dostojanstvenik, opet će se ozvati bomba i samokres, a nije izključeno, da bi i sam car mogao nastradati poput svoga oca. Sve se to može danas očekivati u Rusiji, sve i svasta se može dogoditi; kad su se one dvie spomenute sile uhvatile, da jedna drugu nadiju, a sve samo s toga, što su počinjene tolike pogreške u vladanju s narodom, što vlada hoće da bude i nadalje samovoljna, bezobzirna prema narodu, smatrajuć ga bezpravnim predmetom izrabljivanja.

Nastupaju dakle časovi odlučni, sudbonosni. Mi želimo ruskome narodu, da u svojoj koliko velikoj toliko plemenitoj borbi održi konačnu pobjedu, pa da počne napokon živjeti i on normalnim, slobodnim životom na sreću i korist svoja i svoje krvne braće u Evropi.

Nashe književne prilike i neprilike.

U našem smo se listu u više navratka osvrnuli na zastoj, koji se na žalost opaža u našoj hrvatskoj književnosti. Osvrnulo se na to i druge naše novine, ali sve uzalud; prilike se nisu ni najmanje promijenile. Ne samo da se opaža u opće taj zastoj, već i ono malo književnog rada, što ugleda svjetlo bud u listovima i časopisima, bud u posebnim izdanjima, kao da na sebi nešto biljež neklonivosti, dekadencije. Malo je toga, što ima pravu literarnu vrijednost. A ipak se gdje i gdje znade komu drugom literarno nedonošće hvaliti i slaviti, kao da se već izgubio pojam o uzvišenom zadatku liepe knjige i kao da u nestašici boljšega i ono što je slabo,

bolestno, mora da zadovolji. Ako nigdje još ne vidimo odlučno zapodjete akcije za pridignute i promicanje naše književnosti, morali bismo barem vidjeti, kako se svi bez razlike slazu u tome, da je danas kod nas u tome pogledu i naopako, da ne može bit gore, i kako svi bez obzira hoće da to stanje prestane, da krene na bolje. Najgore je, kad se zlu nema sreća reći da je zlo.

S ovim dakako smjramo na one tolike onako nabačene vijesti po nekim našim novinama, kojima se laskavim popratnim riječima oglašuje ova ili ona knjiga poslana novinama na prikaz ili na ocjenu. Kraj nikakve kritike imamo još i tu zalostnu pojavu, da ovakove vijesti kvare star i da kadikad oni, koji ih u listove taraju, nisu dotično djelo ni pročitali.

A za što sve to doživljujemo? Jer nam i u nastojanju ako liepe knjige nedostaje one uztrajnosti i one ozbiljnosti, koja je potrebna svakom, a osobito ove ruke podhvata. Sve što je u nas, u književnoj našoj republici, bilo liepsoga i boljšega, što je to našeg nemara i s naših nepopravljivih lica moralo propasti. A što je najgore, nepopravljivo je svu to bezgleda, da bi se našao način i put, po kojemu popraviti pogreške i uzpostaviti dobro, koje smo raztepli.

Nije od potrebe, da ove naše riječi ilustriramo činjenicama. Dosta je svakome da samo pomisli, kako je u nas bilo pred osam, deset, petnaest godina, kako su se krasni beletristički listovi u nas cvjetali, kako su se djela objelodanjivala, i koliko su se vrstni pisci znali kupiti oko listova i književnih društava.

Danas od svega toga nemamo gotovo ništa. Reći će nam se, da imamo "Savremeni", da imamo "Prosvjeta" i još kojesta. Ali ozbiljan i upućen čovjek zna, da je sve to samo jedna onoga, što bi kod nas moglo biti, zna, da ni "Savremeni" ni "Prosvjeta" nisu kadri da okupe oko sebe sve književne radnike, koji vole ili ne pisati ništa, ili napisano spremati. Pa i taj "Savremeni"! Koliko je on razširen u narodu, koliko ima čitalaca? Sto mi znamo, ima naših gradova, gdje ga nije moguće vidjeti, a što će bit po varošima i manjim mjestima! "Glas Matic Hrvatske" promasio je sasvim svoj zadatak bilo svojim književno-znanstvenim sadržajem bilo svojim polemičkom stranom.

Kao dokaz svega, što navedosmo, dosta je spomenuti, kako se već nitko neinteresuje za ono, što pod književnim imenom kod nas izlazi. Ponestaje li sasvim onaj zanos kojim su se ne davno čitala n. pr. djela Senoe, Kumičića i drugih naših pisaca, koji kao da već ne nalaze zamjenjaka.

A ipak sve bi se ovo dalo liepo popraviti, sve bi moglo opet liepo zadovoljavati, kad bi se bar u književnosti smetnule neke zadjevice i osobne naloge, i kad bi se svi, koji su po umu i srcu pozvani, da na književnoj njivi rade, složno i bratski zauzeli, da nam barem to veliko dobro za narod spase. Svi smo vidjeli, koliku nam šteu, donosi razcjepkanost u obće, a u književnosti napose, svi smo vidjeli, kakovim su plodovima urodile preprike i razpre poslie pojave secesije, kakovim su posljednjama urodila nametanja između mladih i starih. — Sve je to prošlo, kao dim, koji za sobom ne ostavlja ništa, nego zadušitost i teškoću uzduba.

Književnici naši morali bi se prvi maknuti i urediti ovo vrlo važno pitanje. Kad već postojeće "družtvo hrvatskih književnika" ne može da poprav i poboljša prilike, onda je do samih književnika, da se sastanu i da uglave stogod pametna i korisna za stvar. Nije kud kamo, treba da se opet nadju ovi na ukupu, da zabace strane priljave razloge, s kojih su se raziocijeli i radbe otinjili, da se sriprjatje i složne na rad za Hrvatsku, jer je književni rad u prvom redu na diku i korist otadžine i naroda.

Kad se oni maknu, nek budu uvjereni, da će se i drugi maknuti t. j. da će se i publika više zanimati za književni njihov rad Samo neka je taj rad svjestan, pogodjen, neka bude namijenjen u prvom redu narodu — i bit će bolje!

Jedno međunarodno pitanje u Šibeniku.

Pod ovim ozbiljnim naslovom iznosimo diplomatsku mudrost i vještinu gosp. poglavara Madirazze i njegovih organa. Oni su se u istinu u poslisma međunarodnih ugovora ovih dana uprav izkazali, tako, da bi ih mogli preporučiti ministarstvu vanjskih posala, na vlastitio prema saveznicima naše morabije Italiji. Nitko bolje od njih ne će štititi interese talijanskih podanika, nitko bolje od njih ne će tumačiti trgovačke ugovore i t. d. sve do prodaje nezrelog voća. Jest diplomatska prodaja vještina sastoji u zaštiti prodaje nezrelog voća proti odredbama sanitarnih organa autonomne vlasti kao što je obćina.

Da razumamo. Kako je poznato ove gođine je Italija rodila obilato voćem, tako da velika množina niti ne biva ubrana, nego je puštena skoro za

ništa prvom koji dodje da ju sakupi. A služi to za hranu svinjama i namu u Dalmaciji. Jer dođu k nam brodovi puni takog nezrelog zapušenog voća koje nije za jelo. Ovo voće nema u sebi sladora nego je ljuto i tekom vremena u brodu uvieno, omekšano, skoro sazgnije i u tom stanju se prodaje.

U Šibeniku je obćaj, da se u brodu, koji je došao sa voćem iz Italije, da bude prodano u gradu, to voće od jednom pregleda, jeli dozrelo. Taj obćaj je opravdan jer se na taj način može postići, da nam dovedu voće dozrelo, voće koje se bez štete može jesti. Kažemo dozrelo, a ne zrelo, jer bi se i sa prvim zadovoljili. Ono bi naime kroz 3-4 dana putovanja brodom bilo ipak tečno i neškodljivo. Ali ako se vidi da je ogromna većina cielog tereta u brodu posve nezrela, uvenuta, naravno je stvar da se to ne može prepustiti na prodaju, najprvo jer je škodno, a onda jer ljudi kupuju stvar koju ne mogu jesti i tim u novcu štupaju.

S tim gledištu vođen, sanitetski organ obćine Šibenske ove gođine je mnogim puljičkim brodovima zabranio prodaju takovog nezrelog, uvenutog voća. Taj brodom su odputovali drugovdje. Zadržih dana je ipak došao brod se isto tako nezrelim voćem, pa i tomu je bila prodaja zabranjena. A bila mu je zabranjena poslie nego je to voće bilo okušano ne samo od sanitetskih organa, nego i od istih ljudi koji su po zanatu zvanu da štite interes tih talijanskih brodarka. Ovi ljudi nisu mogli ne potvrditi, da je voće nezrelo.

I tim bi stvar bila uređena, da nema u Šibeniku poglavara, koji je rođeni diplomat, mudar i obziran i pravedan, te da on nema sanitetskih organa njega posve dostojnih. Poglavari je najme preko svojih organa izmislio mudralju, da je puljički brod stablo u kojem voće sazrije, tako da jedan dan sazrije recimo 50 kg., drugi dan 20, treći 40 itd. A ovo sazoreno voće dodje onda na palubu, iz palube na trg prodaje. Poglavarstvo ide još i dalje, pa krivi obćini i njezine organe, da je puljički brod starije koraci granice vlasti i što ti ga mi još znamo koje sve ustanove međunarodnih prava trgovine, kad nisu dopuštali da brod bude stablo i da u brodu voće zori.

Poglavarstveno sanitetski organ daje u ovom poslu privatnu nekju samovoljnu dozvolu, a poglavar Madirazza riešava stvar bez da sasluša obćinu, sluša puljice i njihov vlast, vjeruje im, sudu, osudi, a da i ne pita, kako stvar stoji. Poglavarstvo je ovo pitanje u obće tako bilo postavilo, kao da se u istinu radi o kojem međunarodnom pitanju, kao da se hoće sa strane obćinskih organa spriječiti slobodu trgovine i t. d. kao da se hoće izvrištati kršenje ugovora i tim naravno rat sa saveznicom Italijom.

Nego srećom nije se radilo nego o zabrani prodaje nezrelog voća. Izkrnavanje nije se pričelo, a Puljiz u ovoj stvari vještiji i pametniji od poglavara Madirazze i njegovog sanitarnog organa, shvatio je da nezrelo voće ne može prodavati, pa to međunarodno pitanje riešio tako, da je sam odputovao.

Ovim bi mogli ovo smešno poglavarstveno međunarodno pitanje smatrati kao riešeno, ali ne možemo a da ne rećemo još koju.

U Dalmaciji nema dovoljno voća, a i neće ga biti dok je Dalmacija otvorena utakmice Italije, jer Italija ima toga u izobilju ne samo za prodavati nego i za bacati. K nam se dovozi ono voće iz Italije koje nema nikakve vrijednosti, a naravno, takovo se može prodavati u bežicije i tim se ubija volja u domaćim ljudima, da se dadu na gojenje voća, jer uz one cijene gojenje voća se neizplati.

Ali ni to nije dosta, jer se k nam dovozi voće koje nezrelo odpada sa stabala, uvenuto, bez slasti i ukusa ako nije ljuto i gnjilo, kao što je ovo, naši trgovci su tim nezrelim voćem poplavljeni.

Dužnost autonomnih i političkih vlasti bila bi da spriječava prodaju ovakovog voća najprve radi zdravlja, a onda i radi ponosa i koristi zemlje. Spriječavaju ovak za ljude nedostojnu prodaju, postiglo bi se da bi Talijani uvražali zrelo, zdravo i ukusno voće, koje je za život veoma potrebito navlastito ljeti i našim ljudima bi se omogućilo gojenje i prodaju voća, jer bi se nedostatna utakmica sa nedostojnim plodovima umanjila.

I ovo bi se sve postiglo u granicima postojećih zakona, kad bi bilo manje mržnje i zasukanosti kod političkih činovnika a više ljubavi i pravednosti. Jer na primjer, gosp. Madirazza je znao poručivati, da se nadgleda strogo naše domaće mlieko, jeli se vodi ili ne, i valjda je u svojoj pravednosti uživao, kad se, kao neki dan, po 5-6 kabala mlieka zaplenilo, ali eto, negda duša boli kad se talijansko nezrelo voće ne dopušta prodavati. Imati će on ovim njegovim dvojakim postupanjem svojih ciljeva, ali ti ciljevi nisu ni dlični ni dostojni ni pravedi, a još manje mudri. A čovjek koji takove ciljeve ima pred očima, čovjek koji je podvržen hiru i strasti, čovjek u jednu riec posve netposoban, ne bi smio u ovim poslima izazivati teška pitanja kao što su ona međunarodne slobodne trgovine. Drugo je sloboda trgovine, a drugo je prodaja nezrelog, nedopuštenog, štetnog voća.

I tim smo za danas svršili, samo što bi još preporučili svim obćinama Širem Dalmacije da strogo nadgledaju prodaju talijanskog voća i da ne dopuštaju prodavati voće koje nije za ljude nego za svinjama.

«Van s učiteljstvom iz Arbanasa!»

Na ovaj pokolj iznesen u "Učit. Glasa" i u "Hrv. Krmi" hotio je da reće svoju dopisnik iste "Hrv. Krme" u njezinom broju od 24—25 o. mj. Prvo svega moramo iztaknuti, kako ga je to naglasno jedino pisanje "Učit. Glasa" i "Hrv. Krme", kao da prvi njih naša "Hrvat. Rieč" nije o tome ni pisala. A kad tamo svak zna, da smo mi prvi ovo pitanje potakli i da smo u stvari izneli same sušte činjenice, koje se nikako ne dadu pobiti. Valjda je dopisnik "Hrv. Krme" to vrlo dobro vidio, pa nije nasao uputni ni da spomene "Hrv. Rieč". Očito je dapače, da je lito ignorirati naš list i sve ono, što je u njemu bilo rećeno glede premještanja učiteljstva u Šibenik, jer ni Šibenik on ne spominje nigdje u svome dopisu. Nego, to bi se sve još dalo mimoići, da je člankopisac na pokrlju svog pisanja iznio novih činjenica i argumentata. Sve što je u to navodi, sve je onako na silu izvučeno i razvućeno samo da bi tobože paralizirao snagu poklika: «Van s učiteljstvom iz Arbanasa!»

Priznaje i on, da svecijer nije prihvatljivo u praksi ono što je *pobledno u učebu*, pa da to nekaok utvrdi, muci se vrlo slabim razlozima da opravda današnji položaj učiteljstva u Arbanasima i s vida gospodićske pouke i s pogleda na vježbovnicu. Po njegovu mišljenju na moglo bi se svim nedostatcima ipak doskoci, pa navjadia i način, ali je u tome i opet lude sreće, jer sve ono, što u tom smislu izićie i preporuča upravu nije u praksi prihvatljivo.

Bili Arbanasi koliko mu drago poljođjelsko mjesto, to opet ne dokazuje, za su podnesi za Učiteljstie, jer je eminentno poljođjelska ciala naša Dalmacija, a osobito Šibenik, gdje je jezgra i većina naroda zgojnji težak, ali težak koliko radićana, toliko nam i prometljiv. Glede vježbovnicu pak nek bude uvjen dopisnik "Hrvat. Rieč" da bi uz svoa ona predlozjenja, koja on preporučuje, ostala i nadalje uvijek onakova, kakova je, da bi u njoj i nadalje uspjeh i poboljšanje bili nedostatni. Ludo je i pomešiti, da bi se ikad packa škola u Arbanasima mogla dovesti do uzorškote, kakova mora da bude vježbovnicu za učiteljske pripravnike, jer joj i jedini rieč manjkaju za to su nviđni preduvjeti. Tračih od austrijske vlade, da u suglasju s njezinim djelovanjem za stianjem simpatija o Albaniji, namjesti koje vrstnog domaćeg arbanškoeg nastavnika pri vježbovnicu izgleda nam naprosto smešno i prenavno.

Kako se vidi dopisnik je "Hrv. Krme" bio u obće slabo razpoložen, a još slabije oboružan razlozima, kad je pisao svoj članak. On ga kani i nastavi.

Vidjet ćemo hoće li bit bolje sreće u nastavku, a nek bude uvjeren, da ćemo ga rado pratiti do konać, jer smo mi dokazali najbolje, koliko nas ovo pitanje zanima i jer smo odlučili ne skintu ga sve dotle dok ne bude riešeno prema potrebi i prama pravici.

Jedno još ne možemo prepustiti. Dopisnik "Hrv. Krme" veli između ostaloga: «Kad svaki hrvat u pokrajini, koji želi ukloniti pitomece iz napasti, u koje bi ih mogli uvesti ulitku u Zadru, kad prošli, a kad odjaveni u frakcu, u stotinam prigoda; s ovog gledišta i ja bih podpisoa poklik: «Van s učiteljstvom iz Arbanasa»». — Dakle radi ovog jedinog razloga uzgređene vrijednosti podpisa o na taj poklik, a za sve druge razloge meritorne vrijednosti ne bi mogao, jer da su tobože teške posljedice, kojima bi se išlo u susret namještanjem učiteljstva u kojim drugom gradu u pokrajini.

Po svemu se vidi, da ovako možemo pisati samo onaj, kojemu dođo *status quo* našeg učiteljstva i kojemu radi toga ne stoji dobro preporučivati njegov premjštaj. Ali mi, koji ne gledamo je li što godimo i je li što dobro Petru ili Pavlu, već koji gledamo uvijek samo na dobro stvari i obćenitosti, ne samo što ponavljam poklik: «Van s učiteljstvom iz Arbanasa!» već preuzimljeno na se obziljo zatavak, da suglasno tome pokliku i unaprijed iesimo naše djelovanje i da se ne smirimo sve dotle, dok mizki preparandji ne bude premještanje ovjđe u Šibenik, gdje mu je najnaravnije i najopravdanije mjesto.

Izborna reforma.

Budući austrijanski parlament imat će 516 članova; 37 Hrvata i Slovenaca, 108 Čeha, 81 Poljaka, 33 Malorusa, u sve slavena 259 — Niemci 233, Talijana 19 i 9 Rumunja.

Dakle prema 259 slavena biti će 257 na slavena. Razlika će biti od 2 glasa. Ali razmije se, da se u brojevima tih dvih skupina neće sastojati razlika u glasovanju parlamenta, jer je isključeno da će te dvie skupine stati kompaktnie jedna prema drugoj. Odlučuje će dakle i u budućno kao i do sada razlika političkog mišljenja i interesi pojedinih narodnosti. Nego ipak u budućno će se frakcija socijalista a i klerikalaca, pa će te dvie obstojnosti mnogo doprinieti grupaciji raznih stranaka pri raznim glasovanjima.

Razgledajući razmjer zastupnika po broju i pućanstvu već danas se vidi da su njekie narodnosti favorizirane prema drugima i da je nadmoć njemačka i talijanska ostala kao i do sada. Evo: Talijani će imati poprićno i mandat na 37-000 stanovnika; Niemci na 40-000; Rumunji i Slovenci na

47 000 — 48 000; Poljaci na 50 000, Hrvati i Česi na 52 000; Malorusi napokon na 160 000.

Uzprkos ovom razmjerju Talijani i Nemci tuže se da su prikraćeni!

Za prvi hrvatski svesokolski slet u Zagrebu.

Kako razabiremo iz naših i inih listova, svugdje se zanimanci živo zanimaju za ovaj veliki slet, a osobito u Banovini, u Zagrebu čine se sve moguće pripreme, a da ova svečanost, koja će bit pravi narodni blagdan, izpane što veličajnije. Zagrebački časopis „Sokol“ imade o svemu tomu potanja izvješća. Zanimiv je izvještaj g. D. Sulca, vodje zagrebačkog Sokola, s puta pregledbe hrvatskih sokolskih društava u svrhu sleta, gdje se je pohvalno izrazio i o našem šibenskom Sokolu i njegovim dvjema podružnicama t. j. Sokolu u Mandalini i u Vodicaima koji su već samostalna društva. Stariješina „Saveza“ o-tačnik Stjepan Miletić napisao je krasan članak u oči sleta, koji je prava zanosna pjesma u prozi. U njemu je oertan značaj svečanosti i upućen poziv na svu sokolsku braću, da što brojnije pristupe u Zagreb. Zao nam je, što radi uzogih prostora lista ne možemo pretskati taj članak, koji preniesē već razne zagrebačke novine.

Posto je već lako predvidjeti, da će broj učesnika kod Sleta bit velik, smatramo shodnim napisati i mi one upite, koje su potrebite za ovu prigodu svakome učesniku, i na koje svraćamo pozornost zanimanika.

Obdržavanje 1. hrvatskog svesokolskog Sleta ustanovljuje se za dne 2 i 3 rujna o. g.

Svi učesnici Sleta imadu se preko svojega društva (respektive Saveza) prijaviti i unapried platiti po osobi 2 krune. Prema broju prijavljenih, doznat prema broju uplata, odaslat će se na pojedina društva odgovarajući broj legitimacije, koje su imadu izpuniti i društvenom štampiljom proviriti. Legitimaciju pridržaje svaki kod sebe, u svrhu, da je prema potrebi predoci.

Svaki posjednik legitimacije imade pravo na bezplatan stan, zatim imade bezplatan pristup na komers, javne vježbe, izložbu tjelesnog uzgoja, pučku zabavu, sjajni gradjanski i uoćebe sve svečanosti i zabave, koje „Odbor za priredjenje Sleta“ priredjuje. Kazalište je od toga izključeno. Tko želi dobiti legitimaciju za svečan predstavn u kazalištu, neka se unapried prijavi odboru.

Kod doćeka ostaju prispijeli gosti na peronu, dok se ne izmjene pozdravi. Iz kolodvorastoje dječaci za štandaritama, na kojima su napisane zgrade sa dotičnim brojem, koji je na planu (legitimaciji). Gosti se imadu prema tome poradati un štandarite, koje označuju njihove stanove. Iz kolodvora se ide u povorci do grade Sokola.

Na prtljagu imade dotičnik privezati cedulju, na kojoj je zabilježeno: njegovo ime, mjesto od kuda je, i gdje prigodom Sleta u Zagrebu stanuje (prepis legitimacije). Na kolodvoru će stajati u pripremi kola za prtljagu, za svaku zgradu najmanje jedna. Na kolima će biti privrščena štandarita sa napisom i brojem dotične zgrade. Kola polaze iz kolodvora ravno do dotične zgrade. Tu će se prtljaga smjestiti u vestibul, a ovdje imade svatko sam potražiti svoj sanduk i odpremiti ga u sobu, gdje spava.

Prtljaga „onih, koji polaze u privatne stanove, na posebnim će kolima, označenim sa „Prtljaga za posebne stanove“ odvesti u kancelariju, a odatle će svaki svoje stvari odpremiti u svoj stan. U tu svrhu biti će u kancelariji u pripremi služnici i ini podvornici.

Oni, koji budu htjeli u hotelu stanovati, imadu se 14 dana prije stambenomu pododboru prijaviti.

Pazikšće će u skupne stanove puštati samo onoga, koji se izkaže legitimacijom, da u istinu stanuje u dotičnoj zgradi.

Za skupne objede će se društvima unapried razdieliti traženi broj posebnih cedulja, naputnica za objed. Na ovima će biti ubilježena gostionica i broj, koji je u planu, kao i cijena objeda. Za primljeni broj takovih naputnica jamči uplata dotično društvo, da li se na nje neće ili ne.

Onaj vodič, koji će goste odvesti u konak, ostaje kroz celo vrijeme njihovoga boravka u Zagrebu istoj grupi na raspolaganje, te se stoga može svatko gledje svega u prvom redu na njega obratiti. U tu svrhu neka svatko upamti njegov broj, koji će imati na lijevom ramesu.

Kod povorke i vježba stoje sokoli pod vodstvom vodje „Saveza hrvatskih sokolskih društva“. Započevima ovoga potonjega imadu se svi bezvjetno pokoravati, odnosno se ove ma na što.

Kod komersa, banketa, plesa, pučke zabave i svuda, gdje sokolstvo oficijelno sudjeluje, pripadat će jednome, da to unapried označenom sokolu vrhovni nadzor i vodstvo. Orumu treba da se svaki sokolak bezvjetno pokorava, a isti može celn zabavu prema svojoj diskrecionalnoj vlasti i prijte reda raspustiti.

Stambeni odbor brinitu će se, da budu u sobama za spavanje smjesteni lavori, ručnici, sprave za čišćenje cipela itd., nu gosti neka ipak blagobojno oproste, ako svega toga ne bude u onoj mjeri i našinu, kako bi to bilo želiti. K tom pogledu morat će se zadovoljiti onakom komfortom i podvorbom, kakova bude moguća. U ostalom se savjetuje, da pojedini ili grupe po mogućnosti ponesu sobam ručnike, češlje, čaše, sapun itd. Za najprimrtniju podvorbu će se skrbiti, te će ista biti i po odboru plaćena. Dobrovoljne nagrade za podvorbu mogu se dati, ali ne moraju.

V I E S T I.

Pjevači carske ruske opere, njih troje, dva muška i jedna ženska, priredjuju u mjestnom kazalištu „Mazzoleni“ koncerte danas i sutra na večer sa vrlo biranim programom. Po gradu su već izloženi plakati, koji oglašuju komade koncerta. Pjevači su, po onome, što se iz raznih novina razabire, svugdje, gdje su god bili, oduševili občinstvo svojim pjevanjem, tako da ih je crnogorski knjaz Nikola pozvao naročito k sebi, te su zavriedili od njega visoka odlikovanja. — Nadat se je, da će i u Šibeniku bit predusrećeni brojnim odzivom publike uzprkos ilinsk oj vrućini, pa im želimo najbolji uspjeh!

Iz Zadra nam pišu: Zatvorile su ovdje škole, dakako i „Legina“. Legini učitelji otišli u Trent, u Tirol, na priznanice, kojima je sada do male preći na nauke srednjih škola, ostadoše, na velika žalost njihovih roditelje, bez nastavnika, koji ih je preko priznanica za tu pripravljali. Obratise se raznim hrvatskim učiteljima, ali ovi, svjestni i rođoljubni, odkazaše odmah svoje poučavanje. Zabrinuti i žalosni obratise se tada brže bolje ravno na pokrajinsko školsko vieće, a ovo — incredible dictu — djelovalo na starog učitelja Travirku, tako da se je ovaj primio poučavanje. Zalostno, ali istinito! Bez komentara!

Glavna i obća skupština „Saveza dalmatinskih učitelja“ obdržat će se, kako razabiremo iz „Učiteljskog Glasnika“ na 9 rujna o. g. u Splitu. Upozoreni smo, da je poslovi red te skupštine manjkav u toliko, u koliko se nije uvristila i ova tačka: „Kako izposlovati, da se neki nedostaci ovog zakona o uredjenju pravih odnošaja učitelja izprave u korist starijih učitelja“. Koliko mi pamtno, o tome je baš „Učiteljski Glasnik“ na dugo i na široko razpravljao, pa nema sumnje, da će se u stvari povesti i na skupštini rieči i da će bit popravljeni shodni zaključci na nhar ovog toli opravdanog zahtjeva.

Kristalizovana tvrda žesta (spirit) može se dobiti kod mjestnog trgovca gosp. Ivana Grimana. Ta žesta jako je zgodna za kućnu i putnu porabu, te se osobito preporučuje, jer je njezinom uporabom izključena svaka opasnost, kojoj je izložen onaj, koji upotrebljuje žestu u tekućini.

I s pogleda študenju može se ova kristalizovana tvrda žesta preporučiti. Prodaje se u limenim valjcima u bloku i u komadićima uz cijen od 80 helera. Svaki valjić teži 250 grama, što odgovara količici od 2 litre denaturirane žeste u tekućini.

Nas grof Wittek von Gugenthal krenuo je također iz povratka poglavara Madirazze na oduzi dopust. I tako nas oni redom ostavljaju, kraćeć nam nasludu, da uživamo podpuno upravljanje najposposobnijeg triumvirata. — Znamo, da je sad neomna vručina, ali kad se mogu žrtvovati šef i kolega Slavick, mogao je i Col-Gugenthal, ta napokon smo ovdje pri moru!

U beokom „Parlamentar-u“ od 22 o. mj. čitamo ovo priobćeno:

„Redakciji „Zeita“ u Beču. — Jučer po podne poslao sam Vam pneumatico pismo s ovim sadržajem:

„Upozoren preko zadarske „Hrvatske Krune“ na članak od Vas u nedjelju objelodanem, častim se moliti za ime člankopisca.“

Jedan navodno viši oficir mornarice će de doista bit toliko kukavčan, pa će izići sa svojim imenom prema meni, koji se s oznakom „Troglydyta“ ćutim osobno u svojoj časti uvriedjen.“

Posto do sada — nakon 24 sata — nisam primio od redakcije nikakva odgovora, moram držati, ili da je uvriedljiva oznaka „Troglydyta“ u Dalmaciji izasla samo iz pera jednog od Vaših suradnika u redakciji, koja bi u tom slučaju bila bez vriednosti, ili da taj navodno viši oficir mornarice nema sree izići sa svojim imenom, te da ga se prema tome mora nazvati kukavicom u pravom smislu rieči.

Veseli me, što mogu ustanoviti da, ako se Vašim suradnicima pokaže prst, oni se odmah povorku kao spužvi u svoje kuće.

S doličnim poštovanjem
Milo Jerinić.

Otvor poljodjeljske škole u Splitu inauguriran je napokon na 26 o. mj. i to na vrlo osobit način. Vrata zgrade otvorila su se, da prime u njezine prostorije na konakovanje e. kr. vojništvo koje je na prolazu. I tako poslie dvie godine što je ona

dograđjena, doživljuje se da mjesto pitomaca za poljodjeljsku struku primi u zakon vojništvo. Kažu, da vlada još ni do danas nije izplatila Radničkoj Zadrugi što je dužna za tu zgradu. Društvo ima imati više hiljada kruna, pa radi toga trpi ogromnu štetu, jer mora da plaća kamate. Ovak o je, kad imaš šta primiti od vlade, a ako imaš vladu što dati, ne samo da ti računai i dobit, već te još i robi i meće ti na buhañi što imaš. Liep izgled zaista! Ovak o se dakako šlite interesi gradjanai!

Zadarski junačina. Na 25 o. mj. u noći okolo 11 sati prolazio je ulicom sv. Ivana talijanah iz Zadra Ugo Alesani. Na sred ulice negdje susreo se sa šestericom sedmoricom težackih mladića, sve malokita izmedju 15.e — 17.e godine. Alesani je malko bio turuñt, ali je izmedju njih prošao, pa mislieće valjda da je to već bio poziv na gotov megdan truge iz džepa revolver, prodmakne malko, pa, naprvisi ga u junačkoj pozi dovikne: Dodjite sada naprvi! Momci ga pogledaše, ne odgovorise mu ni biele ni crne, tek njih dvojica brzim skokom obidjose ga i uhvatise čvrsto za ruke i liho, bez buke i galare, odnese mu revolver, a onda ga velikodusno odustipie i opremise svojim putem, ne dotakavši mu se niti kose.

Junačina odlagmo razuzoran, da potraži žandare i da im se potazi, ali mu žandari, kako čujećemo, rekohše, neka zahvali Bugu, da se je namjerio na čestite mladiće. Na molbu, da ga žandari odprate do kuće, odgovorise mu, da može mirne duše sam pod kroñ, jer kad mu u toj prigodi nitko ništa nije učinio, da nema više pogibelji.

Dok ovo samo bilježimo, upozorjemo na ovaj slučaj „Dalmatina“, moleć ga, da učini malo prispodobie izmedju naših Hrvatskih mladića i njegovih zadarskih junačina, koji znadu zlostavljati napokon i naše stare i slabe „galantase“! Paće oni su tako kukavani da se još nije ćulo da su ikad napali na obranu ćovjeka, a kamo li ga mirno razuzorali!

U „Hrvatskom Sokolu“ zapoćebile su redovite vježbe ćete i podmladka, koje se svake večeri izvdaju u dvorištu vatrogasaca. Uprava je „Sokola“ dobavila učitelja Mrziljaka iz Novoga, prednjaka zagrebačkog Sokola, da vježba naše sokole u vježbama za svesokolski slet u Zagrebu. Gosp. Mrziljak živo se zauzeo ovoj svog posla, pa kako je vrsťan, nemoran i zanesen za sokolsku stvar, predvidjet je da će i uspieti, samo ako naši sokoli budu revni i marni u pristupanju na vježbe. To je od njih očekivano, i kamo li ne će, kad im se je naći u Zagrebu uz drugu toliku braću sokole iz svih slavenskih strana. Vježbe za ćetu određene su utorkom, ćetvrtkom i subotom, a one za podmladak ponedjeljkom, sriedom i petkom. Prije sleta „Sokol“ će dati javnu vježbu na našem „Subićevcu“ i to na 26 kolovoza.

Zatvor svih mjestnih škola obavlja se preko sutra u utokar, a onda nastaju velki jesenski sokolski praznici, koji od ove godine unapried po naredbi ministarstva za bogostroje i nastavu traju dva ćetla mjeseca. Jedino pri onim školama, gdje su djeća i katoličke i grčko-ćetnoće vjeroizpovjesti u razmjeru od preko 30 po sto, praznici su suženi na šest nedjelja.

Austrijsko ratno brodovlje nakon poznate proslave viške bitke svratilo se je većinom u našu luku, gdje se u utokar večer poradalo do dvanaest tih kolosa, a prvo njih ušao je bio na „Lacromi“ admirai grof Montenuccoli. U sriedu večer koncertirale su na obali obe mjestne glazbe. U ćetvrtak u jutro brodovlje je izaslo iz luke.

Sajam sv. Jakova, sv. Ane i sv. Kristofa domamio je i ove godine u grad neobićno množito izvanjskog svijeta. Po ulicama, osobito jutrom, opažala se velika vreća, a naravski da ni ove godine nije izostala zaslusna zuka i svirka sviraca, trubljica i drugih dječjih instrumenata. Na sv. Jakova u jutro rano obasla je grad „Šibenska Glazba“ udarajuć vesele koracije, na večer istog dana koncertirala je na obali, na sv. Anu opet je bio koncert, a na sv. Kristofa svećani obhod s istom glazbom. Preko sv. tri sajmovna dana bijaše sve živhalno i veselo, ali mir i red nije ni najmanje poremećen.

Premjestaji. Gosp. D.r Frano Alačević e. k. državnij pododjetnik premjesten je na svoju molbu u Zadar u istom svojstvu, a na njegovo mjesto ovdje u Šibeniku određen je gosp. Markovičić.

Tuže nam se iz Docca (šibenskoga), da se tu ne može higdje naći prodavaonica biljega, da nema nigdje poštaske skrinjice, već da za biljega i za impositiranje listova moraju svaki put doći do usred grada. Kad ne bi bilo istoćno, ovo bi izgledalo baš nevjerojatno, jer tko da misli, da dan danas u ćetlu jednog grada još ni toga nema. Do koga je, neka dakle providi!

G. Vid Morpurgo seli iz Splita u Rovinj. Tamo je sklopio kartel sa odvjesjom tvornicom likera i s drugima iz Trsta. To je posao, što ga je već odavno namjeravao izvršiti, da se osveti Splicu-

nima za to, što nisu dozvolili da i nadalje pasuje na obćini, u trgovačkoj komori i na pučkoj banci, koje mu dadeše život, ogromno stanje i povlašteni položaj u Splitu, Sada se za barnost seli sa svojim destilerijom.

Kongres slavenskih novinara obdržavat će se ove godine na 8 i 9 rujna. Kongresu će dakako prisustvovati svi predstavnici slavenske štampe iz obiju pola monarhije, a biti će slavenskih gostiju i izvan granica države. Ovakovi su kongresi i obće pravim blagdanom za slavenski svet. Ovgodišnjiji obće dobiva tim već zamenovanje, što se obdržaje na mjestu svetom svim Slavovima, bližu Velebradu, siela kraja Svatopluka i slavenskih apostola Ćirila i Metodai. Biti će dakle to impozantan i vrlo važan kongres. Za ućestnike pobudit će još i u tom zanimanje, što će ondje vidjeti krasotu narodnoga kraja i narodne svečanosti. Ne treba spominjati, da će grad Ug. Hradište i ćetla okolica učiniti sve mogućie, da što ljepše pozdravi i primi slavenske goste. Prijave za kongres prima g. K. Jonaš urednik „Venkova“ u Pragu-Jungmannova ulica. Taksa za kongres iznosi 10 K, te se šalje g. J. Miškovskom, uredniku u Ćeskom Brodu.

Odborska sjednica „Saveza hrvatskih sokolskih društva“ obdržala se je u Zagrebu prošle nedjelje pod predsjedanjem g. Ćesara Akačića, saveznog podstarješine. Na toj sjednici pretresalo se je poglavito financiranje sleta, te je zaključeno, da se opunovlasti predsjedništvo „Saveza“, da se konstituiru u centralni eksesktivni odbor, kojemu je povjerenja punovlast i data zadaća da rukovodi i centralizira sav rad za pripravu sleta. Ovomu se odboru imadu doštaviti svi predlozi zaključaji i pojedinih odbora na konaćno odobrenje.

Iz Rogoznice nam pišu: Prošle nedjelje imali smo domaći blagdan t. j. prenos Gospe iz crkve na kapelicu, koja se ulazi baš na ulazu u našu krasnu luku. Bogoljubstvo okolnog naroda prema ovoj Gospi velika je, pa se svake godine na nje blagdan sjati u Rogoznicu množito svijeta iz bliza i iz daleka. Ove ga je godine bilo uprav ćudo. Obhod je izpao da nije mogao ljepše po najkrsnijem vremenu. Rodnoga su se mješta za ovu prigodu sjtili i naši izseljenici u Americi, te su sakupili i dostavi crkvi 75 kruna e da preko obhoda bude glazba. Zauzeo se za to naš vrli župnik Don Ivo Katalinić, pa da još bolje udovolji želji naših amerikanaca primetnu od strane crkve drugih 25 kruna, pa smo tako za blagdan imali iz Šibenika dvanaestoricu glazbara „Šibenske glazbe“, koji su ovdje došli u subotu i ostali do ponedjeljka. Oni su se namo za obhoda, već ćetlog nedjelnog podneva razveseljavali svojim ugodnim svirkom celo mjesto, što koncentriraju što udarajuć vesele koracije po varoš. Bili su za to posebice nagrađjeni, pa su tako baš zadovoljni ostavili Rogoznicu. Sve je prošlo u najljepšem redu i skladu.

Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik

PETAR PILIĆ.

Tisak: „Katoličke Hrvatske Tiskarne“.

„CROATIA“
osiguravajuća zadruga u Zagrebu.

Utemeljena godine 1884, po općini slob. i kralj. glavine grada Zagreba,

jedniti je domaći osiguravajući zavod.

Ova zadruga, osnovana na uzajamnosti, tom prokusano i najčvršćem temelju prima, uz vrlo povoljne uvjete svake vrstie nekretnine (kuće, gospodarske zgrade, tvornice, motor-milinoe i t. d.) te pokretnine (kao kućni nared, gospodarsko orudje, spremne strojeve, blaga, žito, ćudjansku robu i t. d.) u osiguranje protiv požara i groma u najnižu cijen u najbolje jamstvo.

Jamćevine glavnica zadruge 1 milijun kruna.

Godišni prihod premija i pristojba preko 700.000 K.

Listina obveza zadružnih članova 2 732.433.37 K.

Posredne prihode 300.000 K.

Izplaćene požarne štete do ove godine 2.120.603.13 K.

„CROATIA“ posreduje za svoje osiguranike kod prvih navedenih zavoda za zajimove na nekretnine.

Za Dalmaciju i otokae daje glavno posredništvo i osiguranje „CROATIAE“ u Spljetu. — Sve nuđne informacije i upute.

Ured: Ulica Dosud k broji 356 (kuća biesā Juraa).

Sposobni putni agenti primaju se i vrlo dobro honoriraju.

„CROATIA“

LOZE

dalmatinske, navrtnice na amerikan-
skoj podlozi, pripravlja za jesen g.
1906. za okušeno područje

**PEČENKO I DRUG
Komen - Primorsko.**

Cienu su:

Navrtnici na rupestris monticola 1000 km. K 120
" " aranom x rupestris b. 1 " " " 140
" " riparia x rupestris " " " 140

Naručbe primaju se do 31. sie-
čnja g. 1906. - Sa naručbom zah-
tjeva se 20% kapare.

Tko želi baš svoju lozu, može po-
slati poštom mladice srednje debljine.

**Ne čitati
samo, već kušati se mora**

davno probušani medicinski

Steckenpferd Sapun

od ljljanova mlička

od BERGMANNA i druga, Drazdžani i
Tetschen na/L. od prije poznat pod
imenom BERGMANNOVA SAPUNA
od ljljanova mlička

da se lice oslobodi od sunčanih pjegica, da
zadobije bijeli tein i nježnu boju

Predplatne komad 50 para
u Drogariji VINKA VUČIĆA, Šibenik.

Società anonima per l'utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia.
DIONIČKA GLAVNICA K 8000.000

Sjedište u TRSTU. Radnja u ŠIBENIKU.

PRIMISSIMA

CALCIUM CARBID

KOD KUPNJE 100 KILOGRAMA STOJI Kr. 26 franko Šibenik

netto težina (ne brutto za netto)

Novac se šalje unaprijed ili uz poseću. Za velike količine popust uz pogodnu.

PREDSTAVNIK I SKLADIŠTAR
FAUSTO INCHIOSTRI — ŠIBENIK.

VAŽNO ZA DJECU:

Jedan od najboljih načina, da se **djeca**
sačuvaju zdrava, da im se *poboljša krv*
i ojačaju pluća jest davati im više puta na
dan **meda**, ili sama, ili s kruhom i s mliekom.
— Preporuča se i starijima proti nazebam.
Čista naravskog meda po 60 novč., klg.
može se dobit samo kod

Vladimira Kulića.

*Svaki trgovac, koji ne ogla-
suje svoju robu, ustupa mjesto
svojim takmacima, koji oglašuju.*

Drogarija Vinka Vučića Šibenik
(prije A. Junakovića)

preporuča svoj bogato obukrljeni
dućan raznim ljekovitim mirodijama,
predmetima iz gume, svakovrstnim
mikalnim vodama, velikim izborom
najfinijih parfima i predmeta nužnih
za bolesnike.

DORIVAJU SE SAMO U SKLADIŠTU
ŠIVACH STROJEVA „SINGER“
IVAN GRIMANI — ŠIBENIK

NABOLJI I NAJJEF.
TINJI ŠIVACH
STROJEVI „SINGER“
NAJNOVIJIH SISTEMA.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA
PODRUŽNICA ŠIBENIK
(Centralna u Dubrovniku i Podružnica u Zadru)

obavlja sljedeće poslove:

Prima novac u svrhu ukamačivanja na uložnice i blagajničke doznaičnice, te uz po-
tvrde na tekući ili na ček račun.

Provizima vrijednosne papire i ine vrijednote u pohranu. Preuzima u svrhu naplate
mjenice, napunice i čekove za našu državu i za inostranstvo.

Daje predjume na vrijednosne papire, zlatni i srebrni novac i robu.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire i vrijednote, naročito sve vrsti državnih i pri-
vatnih srećaka, državnih zadužnica, željezničkih i industrijalnih papira, založnica prioritetnih
obveznica, inostranskog novca u papiru, deviza, zlatnog i srebrnog novca naše zemlje i
inostranstva.

Unosi izvučene srećke, zadužnice i dospjele kupone, te nabavlja nove kuponske
arke. Provdaja osiguranje proti tečajnom gubitku izriebanih srećaka i zadužnica.

Obavlja vinkulacija i devinkulacija svih vrsti vrijednosnih papira, *polaze vojničko-
ženitbene* i sve druge jamčevine u vrijednosnim papirima, te provdaja konverzije.

Izvršuje isplate na svim mjestima naše i drugih država, te izdaje *kreditna pisma*.

Eskomtira mjenice, napunice i kupone vrijednosnih papira. — Prodaje promese
za sva vačenja. — Obavlja besplatno reviziju svih srećaka naše države i drugih u njoj do-
zvoljenih. — Osim toga obavljat će i sve ostale transakcije, koje zasjećaju u bankovnu
struku, uz najpovoljnije uvjete. Sve potanje obavijesti daje rado usmeno i pismeno.

Hrvatska Vjeresijska Banka (Podružnica Šibenik).

Banca Commerciale Triestina

prima:

Ulože u Krunam uz uložničke Listove:
sa odkazom od 5 dana uz 2 1/2%
" " " " " " " " " 3%
" " " " " " " " " 4 1/4%

*Ulože u zlatnim Napoleonima ili u engl. fntim
(sterlinam) uz uložničke Listove:*
sa odkazom od 15 dana uz 2%
" " " " " " " " " 2 1/2%
" " " " " " " " " 3%

NB. Za uložne listove sada u toku, novi ka-
matnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og
Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznaičnice na
donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak
od 1 1/2%.

Banko-Zaro i Tekući račun. Valuta od dana
uloženja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obav-
lja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst,
Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Mo-
narhije, te plaća domicille svojih korentista bez ika-
kogv troška.

*Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od
3 1/2%.*

Otvora tekuće račune u raznim vrijednotama.
Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta
Inostranstva, odrezaka i izriebanih vrijednosnih pa-
pira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima *doznaičnice* na Beč,
Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cer-
vignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek,
Gablonz, Gorico, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, La-
vov, Linz, Olomouc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz,
Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), Split, Teplitz,
Troppan, Warnsdorf, Becko-Novomjesto i druge glave
gradove Monarhije bez ikalogv troška, a na
Inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje *Kreditne listove* sva na mjesta Monar-
hije i Inozemstva.

Bavi se *kupnjom i prodajom deviza, valuta i
javnih papira.*

Otvora *kredite* uz *tovarne dokumente* u Novi
Jork, London, Pariz, Hamburg itd. itd. uz umjereni
kamatnjak.

Daje *predjume* na *vrijednosne papire, robu,
warrants i tovarne dokumente* uz uvjete, koje će se
ustanoviti.

Daje *jamčevinu* za *carine skladišta* Kontiranja
(Contirungs-Lager).

Prezimanje u pohranu i upravljanje:

*U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garan-
ciju proti kojoj mu drago pogibelji provala i vatre
i kojoj je posećen osobiti nadzor sa strane ban-
knotenih organa, primaju se u pohranu vrijednosni
papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne
uvjete, te se na zahtjev prezimaju i upravljanji istih.*

Osjećuje vrijednote proti gubitcima izriebanja.

BANCA COMMERCIALE TRIESTINA.

JOSIP CADEL
optičar-specijalista
ZADAR.

Zakleti procjenitelj za Dalmaciju.

Razpolaze bogatom zbirkom optičnih predmeta,
obavlja naručbe i spram lječničkog propisa.

Prima naručbe tablica od kovine i od poek-
ljena željeza bud koje veličine i boje.

U Šibeniku uzorke tablica drži gosp. N. Bonan,
koji takodjer prima naručbe.

JADRANSKA BANKA
u Trstu

Bankovne prostorije u ulici Nicolò
Macchiavelli, br. 26.

započela je svoje poslovanje, te
obavlja sve bankovne i mjenične poslove:
eskomtira mjenice, daje predjume na vried-
nosne papire, kao i na robu ležecu u javnim
skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire, svake
vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te
banknote, i unoćuje kupovne i izdriebane pa-
pire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavna tržišta
monarkije i inozemstva, te otvara vjeresije uz
izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u te-
kući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i
najsavjetnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posređuje i konvertira hipoteke kod prvih
hipotekarinih zavoda uz najniže uvjete.

SVOJ K SVOME

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTANIH SVIJEĆA U ŠIBENIKU

Čudnovat je uspjeh

koji se postizava uporabom najnovijeg
ličla za kose od orahova ekstrakta

Nuisol-a

od Bergmannia i druga u Drazdžanim
i Teschen na/L.

jer nadmašuje naravnom bojnom, koju daje vla-
sima i brađi, sve dosadašnje pronalazce.

Dobiva se u staklenkama po K 2.50
u Drogariji VINKA VUČIĆA, Šibenik.

Čudnovat je uspjeh

koji se postizava uporabom najnovijeg
ličla za kose od orahova ekstrakta

Nuisol-a

od Bergmannia i druga u Drazdžanim
i Teschen na/L.

jer nadmašuje naravnom bojnom, koju daje vla-
sima i brađi, sve dosadašnje pronalazce.

Dobiva se u staklenkama po K 2.50
u Drogariji VINKA VUČIĆA, Šibenik.

SVOJ K SVOME

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTANIH SVIJEĆA U ŠIBENIKU

Častim se preporučit p. n. obćinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama,
bratovštinama svoju krasno uredjenju

TVORNICU VOŠTANIH SVIJEĆA

Kod mene se dobit mogu izvrstne, a od mnogih priznate u svim
veličinama

-- svijeće od pravog pćelinjeg voska --

kao i finog crkvenog tamjana.

Prodajem dobra i svijeću — po zdravlje — koristnu meda Klg.
po K 1:20 para.

Kupujem uz dobru cijenu u svim kolićinama žutog voska.

Svaku i najmanju naručbu p. n. mušterija obavljam najspretnije, kao
i, uz najpovoljnije uvjete.

S veleštovanjem
VLADIMIR KULIĆ
Šibenik (Dalmacija) glavna ulica

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTANIH SVIJEĆA U ŠIBENIKU